
Károly Sándor (1947—1985) Fordítások és versek

Amikor 1985-ben Károly Sándor meghalt, néhányunkban felmerült a gondolat, hogy közreadjuk verseit, műfordításait, néprajzi tanulmányait. Aztán ahogy a verseket olvastam, egyre inkább erősödött bennem egy rossz érzés. Nemcsak azért, mert fájtt Sándor életművét lezártnak tudnom, hanem azért is, mert úgy éreztem, hogy jobb megmaradniuk a hallgatásban ezeknek a verseknek. Egy akaratot éreztem, mely azt sugallta, hogy elárulom a versek alkotóját, aki nem áll művei mögött a közreadás szándékával.

Hat év telt el azóta. Újraolvasva a verseket nem érzékelem ezt az akaratot. Örömet érzek. Mintha a versek szabad utat kaptak volna. Lehet találkozni alkotójukkal, lehet találkozni — novalisi értelemben — azzal a lényvel, aki bennük megszólal. És meg lehet ismételni azt a befogadó mozdulatot, amit annak kellett először megtennie, aki ezeknek a vers-lényeknek a beszédét lejegyezte. Úgy hiszem, minél önzetlenebb e mozdulat, annál tisztábban szól e lények hangja.

Nagy az élők felelőssége. Ugyanis az egykor kimondott szó, ha föl nem támasztják újra és újra — halott. És mi Szavak vagyunk valamennyien. Élő szavak-e? Csak az a Szó él, amelyhez a bennünk szunnyadó újratereítő Akarattal fordulunk. A Szavak életben maradásához — életben maradásukhoz és életben maradásunkhoz — ez szükséges. Thornton Wilder írja a Szent Lajos király hídjában: "Van az elevenek országa meg a holtak országa, s a híd a szeretet, csak az marad meg, az az élet egyetlen értelme."

Fenyő Ervin

Johann Wolfgang Goethe

Tulajdonom
(*Eigentum*)

A gondolat, mi lelkemből
akadálytalanul felszínre tör
enyém — tudom — csak: semmi más;
meg mind ama áldott pillanat
amit szerencsés fordulat
fenéig üríteni ad.

Részlet Novalis Töredékei-ből
(*Logologische Fragmente 1798*)

Vannak olyan költemények bennünk, amelyek egészen más jellegűnek tűnnek, mint a többiek, mert a szükségszerűség érzése kíséri őket, ám bár egyáltalán nincs semmilyen külső alapjuk. Az embernek úgy tetszik, mintha egy beszélgetés részese lenne, s valamilyen ismeretlen, szellemi lény — csodálatos módon — a legnyilvánvalóbb gondolatok kibontására ösztönöznék. Eme lény egy magasabbrendű lény kell legyen, mivel úgy lép az emberrel kapcsolatba, ahogyan az semmilyen tüneményekhez kötött lénynek nem lehetséges. Ennek egyenmű lénynek kell lennie, hiszen az emberrel szellemi lényként bánik, és csakis a legritkább öntevékenységre szólítja fel. Ez a magasabb fajta Én úgy viszonyul az emberhez, miként az ember a természethez, vagy mint a bölcs a kisgyermekhez. Az ember áhítozik rá, hogy hozzá hasonlatossá váljék, mint ahogy a Nem-Ént igyekszik magához hasonlóvá tenni.

Kimutatni ezt a tényt nem lehet. Mindenkinnek saját magának kell tapasztalnia. Ez olyan magasabb fajta tény, amelyre csakis a magasabb ember talál rá. Az embereknek azonban törekedniük kell rá, hogy magukban lehetőségét teremtsenek erre.

Christian Morgenstern

Mint ki tiszta fényben
(*Wie in lauter Helligkeit*)

Mint ki tiszta fényben él,
áradunk a végtelenbe...
tűnik mérhetetlen messze
Föld-idő s a földi tér...

Mint ki inna fényt, csak fényt,
csillogóan fönn lebegve —
Fényességünk! — éltünk Benned,
s létünk éjbe szórva szét?

Átok rajtunk, száműzve,
Tőled — higgyem? — elfutunk?
Zengő Forrás, mégis egyre
Hozzád visszatér útunk!

PERSONA

Éjszakában, lopakodva
közelítesz:
távolodva!

Hol az arcom? Ki a nevem?
Csapkolódok.
Szárnyszegetten

szétterülök fenn az égen
fénylő társak
közelében —

bukó-csillag, rámszakadok:
gerinc-ágon
megvirradok.

HOLNAPI EMLÉK

Eső mossa korhadó arcomat
s rámhajol egy árny hogy titkomat kilesse.
Szárnyatlan bánat: elengedsz-e engem?

Kezemben virágok vernek gyökeret.

SZÜLETÉSNA POMRA

Alkonyodik észrevétlen.

Eloldódó kék hegyek
vérlő-sárga taraján
párák lila áramában
holtak arca föllebeg.

Hajladoznak hangtalanul:
rád-lehellik sóhajuk.

Nézd csak, mind mily elhagyott! —
Már sötétség kúszik körbe:
s elő-tűnedeznek — benned —
sors-könnyező csillagok.

NÉGYSOROS

Levetkőzöd a napokat.
(Valaki szádra szorítja kezét.)

Öltesz kezeslábas éjt.
(Szívednek szegzik sorsodat.)

KÉTSOROS

„Majd emlékezni jó lesz.”
emlékezni?!
kire? s ki?

K. I. BARÁTOMNAK

homlokodon az ér kidagad —
ki szólítja az igazat?

a kezed elámul félúton —
formál még egy gondolaton

szemed tépődő távolba néz —
vérző lándzsát megidéz

a szád mintha Szóval küzdene —
sbezz Hangot a gyötrelme

szíved fölvérzi a Csöndet —
fölötted álmaid köröznek

I. CH. M.
(Katié)

Sími tudsz-e értem
kínzó könnyeket?:
arcom elborítsa
szívig-permeteg

létem langyos eső
lúgja mossa csak! —
hogy halálom várva
higgyem, elfogad

Árva Sorsok Őre:
fénylő Áldozat
kinek Kozmosz-arcán
homály nem fakad

hozzá átszivülni
vágyom szívemet
elmém árnyék-lángja
benne gyúlja meg

olthatatlan fényű
lét forró szavát —
Benne halva éljek
benned is hazát.

Tudsz-e sími értem?